

VERSLAG van de vergadering van de commissie Ruimte, Groen en Water d.d. 24 november 2008 in het Provinciehuis te Utrecht

Aanwezig:

Dhr. G.J. v.d. Werff (voorzitter), dhr. E.R.M. Balemans (VVD), mw.drs. T. Beukema (GroenLinks), mw. L.C. Dekkers-Raadsen (CDA), mw.drs. R.K. Dik-Faber (ChristenUnie), dhr. P.W. Duquesnoy (SP), mw.drs. N.M. van Gemert (SP), mw.mr. K.J. Fokker (PvdA), dhr.drs. C. de Heer (ChristenUnie), dhr.mr. P. Kelder (VVD), dhr. J.F.M. Kloppenburg (GroenLinks), dhr. J. van de Lagemaat (SGP), mw. D. Lamers-Tiecken (VVD), dhr.ir. R.J. Martens (PvdA), dhr.ir. T. Snyders (MooiUtrecht), mw.ir. A.A. Swets (CDA), mw.drs. C. Verkleij (PvdD), dhr.drs. R.E. de Vries (D66) en dhr. T.R. Weijers (D66)

Met kennisgeving afwezig: dhr.drs. T.G.P.M. Ruijs (CDA), dhr. P. Seldenrijk (CDA)

Van ambtelijke zijde aanwezig: dhr.drs. H. Schoen (adjunct-griffier) en mw. N. Brummer (verslag).

---

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom. Hij neemt aansluitend de berichten van verhindering door.

2. Mededelingen en ingekomen stukken

De heer Krol merkt op dat er een bijeenkomst over de vliegbasis Soesterberg zou worden gehouden op 10 december a.s. Spreker laat weten dat het college iets vertraagd is. Deze vertraging wordt met name veroorzaakt door de waardebepaling van de grond in de intentieovereenkomst tussen het rijk en de provincie. De waardebepaling van de grond zou worden vastgesteld op basis van natuurwaarde. Hierover is opnieuw discussie ontstaan. Met betrekking tot de door de commissie genoemde punten laat spreker weten dat het plan de goede kant op gaat. Er zal echter nog wel met de Dienst Domeinen en het ministerie van Financiën over de definitieve afronding van de grondtransactie gesproken moeten worden.

Mevrouw Verkleij merkt op dat de PvdD verheugd is over het feit dat de heer Binnekamp bij het ministerie van LNV de gang van zaken bij overstromingen heeft achterhaald. In het stuk wordt aangegeven dat er een protocol voor vee is opgenomen, maar hierin ontbreken volgens spreekster de huisdieren. Bij de vuurwerkramp in Enschede is gebleken dat dit een hiaat betreft. Er bestaat geen draaiboek voor het redden, het vervoeren en opvangen van huisdieren. Zij zou graag zien dat dit wordt meegenomen in het stuk.

De heer De Vries geeft aan dat bij de ingekomen stukken enerzijds een brief staat van de Actiegroep Joostenlaan inrichting gebiedscommissie groengebied Utrecht West en anderzijds de reactie van de provincie. Het bevreemdt spreker dat de vrienden van de Joostenlaan wel in de landinrichtingscommissie zitten, en dat de actiegroep Joostenlaan inrichting niet in die commissie zit. Wat zijn de criteria voor toelating tot deze landinrichtingscommissie? Spreker vraagt daarnaast of hij informatie kan ontvangen over het verloop van de rampoefening die recent is gehouden.

De heer Binnekamp antwoordt dat er bij het ministerie van LNV inderdaad een evacuatieplan voor vee in ontwikkeling is. De huisdieren zijn hier nog niet bij betrokken. Het ministerie van Binnenlandse

Zaken heeft hierin de regie. Spreker zegt toe dat hij zijn best zal doen om de huisdieren in dit evacuatieplan te laten opnemen.

De rampenoefening betrof een zeer grote oefening die een week heeft geduurd. De slotoefening heeft plaatsgevonden bij Strand Nulde. Hierbij waren alle organisaties betrokken. Het bleek dat de regierol in de toekomst strakker geregeld moet worden. In de komende scenario's zal de regierol worden verbeterd.

De heer Krol merkt op dat er een misverstand ontstaat omdat er twee dingen door elkaar lopen. Ten eerste is er de Landinrichtingcommissie. De Landinrichtingcommissie, waar de heer Lamers voorzitter van is, werkt met een klankbordgroep. De Landinrichting bepaalt zelf wie in deze klankbordgroep plaatsneemt. Ten tweede wordt er gewerkt aan de Gebiedscommissie Midden-Zuid in het kader van de AVP-structuur. Hierin is geen van deze actiegroepen vertegenwoordigd. De actiegroepen worden wel gehoord door de commissie en dat is ook de reden dat deze brief is gestuurd.

3. Verslag Statencommissie Ruimte, Groen en Water van 3 november 2008

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Rondvraag

Mevrouw Dik merkt op dat twee weken geleden de hoogspanningsproblematiek in de krant beschreven werd. Hierbij werd aangegeven dat er toch een oorzakelijk verband blijkt te zijn tussen de aanwezigheid van hoogspanningskabels en Alzheimer. Spreekster heeft hierover schriftelijke vragen gesteld. Er is haar verteld dat dit onderwerp de portefeuille van mevrouw Haak betreft. Zij vraagt zich af wat zij met haar vragen moet doen, aangezien mevrouw Haak niet aanwezig is bij deze commissie.

De voorzitter meent dat deze vragen inderdaad meer op het gebied van de volksgezondheid liggen. De heer Krol kan echter proberen op de vragen te antwoorden. De heer Krol vult aan dat dit onderwerp een overlap heeft op verschillende terreinen en dat hier door het college niet te rigide mee omgegaan zal worden.

Mevrouw Dik constateert dat een onderzoek van de universiteit van Bern heeft aangetoond dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen hoogspanningskabels en Alzheimer. Mensen die minstens 15 jaar lang binnen een straal van 50 meter van hoogspanningskabels wonen, hebben twee maal zoveel kans op Alzheimer. Spreekster vraagt zich af of GS op de hoogte zijn van de resultaten van dit onderzoek. Zij zou graag willen dat de commissie op hoofdlijnen over dit rapport wordt geïnformeerd. Spreekster vraagt of er al reacties bekend zijn van bijvoorbeeld het ministerie van VROM en/of het RIVM. De provincie heeft vorig jaar een motie aangenomen waarin wordt aangegeven dat de provincie een verbindende rol op zich wil nemen. Kan dit onderzoek daarvoor nog enige relevantie hebben?

Mevrouw Fokker heeft begrepen dat mevrouw Dekker contact heeft gehad met een Kennisplatform. De provincie is geen probleem eigenaar. De commissie verkeert niet in de mogelijkheid om hier veel mee te doen. Dit is volgens haar meer een taak van het Kennisplatform. Het Kennisplatform kan de commissie vervolgens informeren.

De heer Krol laat weten dat het onderzoeksrapport is uitgezet bij het ministerie van VROM en het RIVM. Hierop is nog geen reactie ontvangen. In 2007 is inderdaad het Kennisplatform Elektromagnetische velden opgericht. Ook het Kennisplatform zal een reactie op dit onderzoek geven. De commissie zal op termijn hierover geïnformeerd worden. De overige vragen zullen schriftelijk beantwoord worden.

De heer De Vries merkt op dat op de GS-besluitenlijst wordt aangegeven dat er een verklaring van geen bezwaar zal worden afgegeven voor de centrale bij Breukelen. Hij vraagt een toelichting op de afwegingen die hierbij gemaakt zijn.

De heer Krol antwoordt dat het een ingreep op een gevoelige locatie betreft. Het Streekplan geeft aan dat er ter algemene nutte dit soort ingrepen mogelijk zijn. Er is specifiek gekeken naar alternatieven, waarbij geconstateerd werd dat deze ernstiger zijn. De ligging tegen zware infrastructuur aan is reden geweest om deze verklaring te verstrekken. Spreker zal ervoor zorgen dat het stuk waarin de afwegingen van GS beschreven staan voor de commissie inzichtelijk zal worden gemaakt.

5. Termijnagenda

De heer De Heer merkt op dat bij de begrotingsbehandeling aandacht is gevraagd voor de benutting van de bodemkaart. Dit wilde de fractie met voorrang op de agenda krijgen. In de lange termijnagenda staat daar echter nog steeds geen datum vermeld. Spreker vraagt of de notitie vanuit GS snel kan komen en of deze snel in de commissie behandeld kan worden.

De heer Schoen antwoordt dat de benutting van de bodemkaart wel in de termijnagenda genoemd wordt. Vanuit GS is aangegeven dat zij eerst met de commissie willen praten. Dit staat gepland voor 2 februari 2009.

De heer De Vries merkt op dat op 8 december a.s. een voorstel van GS tegemoet kan worden gezien met betrekking tot de toezeggingen van de heer Binnekamp van 20 november 2008(????). Hij vraagt zich af op welke wijze het voorstel uitgevoerd zal worden. Hij vraagt hierop een toelichting.

De heer Binnekamp antwoordt dat hij, voordat het GS-voorstel in de PS-vergadering wordt behandeld, op basis van het verzoek van de commissie om een verkenning uit te voeren, als dit bekend is, de commissie zal informeren over de invulling van die missie.

De heer Martens geeft aan dat bij de openstaande moties wordt vermeld dat Rijnenburg pas eind 2009 wordt gedaan. Dit lijkt hem niet juist. Er wordt geantwoord dat dit inderdaad eind 2008 moet zijn. De heer Martens merkt op dat de KRW volgens hem zou worden behandeld bij de Voorjaarsnota 2009. De heer Binnekamp antwoordt dat de PvdA voornemens was om een motie voor ongeveer € 700.000,- in te dienen. Spreker heeft voorgesteld om daarmee even te wachten omdat er reserveprojecten staan. In 2009 wordt een evaluatie uitgevoerd. Als de projecten die gehonoreerd zijn niet van de grond komen, zal er geschoven worden met de projecten op de reservelijst. Daarbij zal geprobeerd worden om de genoemde € 1 miljoen uit te nutten. Op basis hiervan heeft de PvdA volgens spreker de motie aangehouden.

Mevrouw Fokker wijst erop dat de gedeputeerde hierbij een termijn van de zomer 2009 heeft genoemd. De PvdA-fractievoorzitter heeft naar aanleiding daarvan voorgesteld om dit bij de Voorjaarsnota te behandelen. De gedeputeerde heeft daarvoor een toezegging gedaan.

De heer Binnekamp meent dat hij in eerste instantie eind 2009 heeft genoemd en dat hij dit onder druk van de PvdA heeft vervroegd tot half 2009.

Mevrouw Fokker stelt voor dat dit in het verslag wordt nagekeken. Aldus wordt besloten.

Mevrouw Verkleij merkt op dat in september een stuk over de Taskforce Herontwikkeling Bedrijventerreinen is ontvangen. Dit zou in december in de commissie worden behandeld, maar dit staat niet genoemd op de termijnagenda. Zij vraagt een toelichting.

Daarnaast heeft de heer Krol enige tijd geleden een toezegging gedaan om een overzicht van de vraag en het aanbod van kantoorlocaties in de provincie Utrecht voor de gemeenten te verzorgen. Voor de behandeling van de Taskforce Herontwikkeling Bedrijventerreinen zou spreekster graag een kopie van dit overzicht ontvangen.

Vervolgens merkt spreekster op dat haar fractie in het verleden naar aanleiding van de Natura 2000 en Topaanpak vragen heeft gesteld. Daarbij is gevraagd of zij op de hoogte kan worden gebracht van de uitkomst van de inventarisatie van milieuvergunningen van veehouderijen voor wat betreft het effect van de uitstoot van ammoniak. Spreekster heeft meerdere malen schriftelijk verzocht of dit punt bij de toezeggingen vermeld kon worden. Tot op heden is dit echter niet gebeurd. Zij doet vanavond opnieuw dit verzoek.

De voorzitter zegt toe dat dit alsnog zal gebeuren. De Taskforce Herontwikkeling Bedrijventerreinen valt onder de commissie MME. Er wordt gewacht totdat het bij deze commissie op de termijnagenda wordt vermeld en dan wordt deze termijn overgenomen op de termijnagenda van de commissie RGW.

De heer Krol zal nagaan wat is toegezegd met betrekking tot het overzicht van de vraag en het aanbod van kantoorlocaties in de provincie Utrecht voor de gemeenten. Als hiervoor toezeggingen zijn gedaan, zullen deze zeker worden uitgevoerd.

Mevrouw Van Gemert merkt op dat bij de toezegging met betrekking tot de toepassing van de dereguleringswet op de Flora- en Faunawet wordt aangegeven dat dit eind december bij de Eindrapportage aan bod zal komen. Spreekster laat weten dat de commissie Deregulering echter niet bezig is met de Flora- en Faunawet.

De heer Schoen antwoordt dat deze commissie op korte termijn bij elkaar zal komen. Dan moeten deze vragen behandeld worden. De commissie Deregulering moet kijken in hoeverre ze daar iets mee zal doen.

Mevrouw Van Gemert wijst erop dat in december de laatste vergadering van de commissie Deregulering zal plaatsvinden. Zij denkt dat behandeling van de Eindrapportage van de toepassing van de dereguleringswet op de Flora- en Faunawet niet haalbaar is.

De heer Schoen benadrukt dat dit nog moet blijken in deze commissie.

6. Statenbrief beleid ten aanzien van golfbanen in de Provincie Utrecht

De voorzitter meldt dat er twee sprekers zijn voor dit onderwerp. Dit betreffen mevrouw Roostenberg en de heer De Hertog.

Mevrouw Roostenberg is secretaris van en spreekt in namens de Stichting Behoud Prinsenlaan en Ommelanden. Spreekster woont in Maartensdijk, een landelijk dorp op een steenworp van Utrecht. Zij fietst dagelijks tussen Maartensdijk en Utrecht op en neer. In de directe omgeving van Maartensdijk is veel natuur te vinden. In deze natuur komen veel beschermde planten en dieren voor, waaronder een zeer vitale dassenpopulatie.

Het Prinsenlaantje is een bospad tussen Groenekan en Maartensdijk. Sinds anderhalf jaar bestaat er een concreet plan om in het gebied tussen het Prinsenlaantje en de A27 een grote 18-holes golfbaan in te richten.

De interesse van spreekster werd gewekt door het onderwerp van vanavond: het beleid ten aanzien van golfbanen in de provincie Utrecht. De stichting en overige dorpsgenoten houden zich op dit moment ook bezig met dit onderwerp. De specifieke interesse van spreekster werd gewekt door het volgende zinnetje: 'In andere gevallen hebben wij geoordeeld dat realisering van een golfbaan op een beoogde

locatie niet wenselijk werd geacht.' Dit betrof volgens haar een duidelijke stelling name van de provincie. Zij heeft hieruit geconcludeerd dat de golfbaan in De Bilt en de andere 11 initiatieven voor een golfbaan in de provincie geen groen licht zouden krijgen.

In een brief van 12 maart 2008 van de provincie aan de gemeente De Bilt staat het volgende: *'Het Streekplan geeft aan dat waar mogelijk wordt tegemoetgekomen aan de vraag naar golfaccommodaties. Daarbij wordt in alle gevallen gezocht naar mogelijkheden om de aanleg van een golfbaan te combineren met natuurontwikkeling, herstel en ontwikkeling van (cultuurhistorische) landschapstructuren. Golfbanen worden bij voorkeur aangelegd in de directe nabijheid van de vraag, dus in landelijk gebied 1. De gronden gelegen binnen de plangrenzen zijn in het Streekplan aangewezen als landelijk gebied 2, agrarisch gebied met zowel grondgebonden als niet-grondgebonden landbouw. In gebieden met dergelijke aanduiding zijn golfbanen in beginsel niet toegestaan. De zinsnede 'in beginsel' betekent evenwel dat golfbanen niet a priori zijn uitgesloten in landelijk gebied 2. Er kunnen zich omstandigheden voordoen, die de aanleg van een golfbaan niet in de weg staan. De vraag die dus voorligt is: of er in deze concrete situatie zodanig (bijzondere) omstandigheden aanwezig zijn, dat medewerking aan een golfbaan uit oogpunt van goede ruimtelijke ordening verantwoord is.*

Gebieden met deze aanduiding hebben de hoofdfunctie landbouw, waar de landbouw zich zo goed mogelijk moet kunnen ontwikkelen..... Gelet hierop is het onttrekken van gronden aan de landbouw..... voor andere doelen niet uitgesloten, maar behoeft deze wel een stevige argumentering.

De argumenten uit de quickscan zijn nog niet van dien aard dat zij een claim op het landbouwareaal ten faveure van een golfbaan rechtvaardigen.'

Spreekster wijst erop dat de quickscan een rapport van de gemeente De Bilt betreft, waarin drie personen zes locaties in het landelijk gebied 2 van De Bilt hebben onderzocht. Van deze zes locaties is Prinsen West als enige optie overgebleven.

Spreekster vervolgt haar citaat: *'Uit nader onderzoek zou moeten blijken dat de gronden niet meer voor het oorspronkelijke agrarische doel nodig zijn en dat een meer doelmatige bestemming gevonden kan worden in een golfbaan.....*

Resumerend kan ik u, gelet op de uitkomsten van het quickscanonderzoek, wel volgen in uw voorkeur voor een vervolgonderzoek naar de geschiktheid van de locatie Prinsen West voor het vestigen van een golfbaan. De resultaten van de quickscan zijn echter nog niet van dien aard dat ik kan uitspreken of medewerking van Provinciale Staten kansrijk is. Uit nader onderzoek moet blijken wat de gevolgen voor de verschillende deelaspecten zijn bij realisering van een golfbaan ter plaatse.'

Spreekster meent dat de uitleg die wordt gegeven aan het golfbaanbeleid, dat is vastgelegd het Streekplan, hierbij opvalt. Hierin wordt aangegeven: 'golfbanen in beginsel niet' en dit wordt uitgelegd als: 'golfbanen zijn hier niet a priori uitgesloten'. Deze brief was voor de gemeente De Bilt en de golfclub voldoende aanmoediging om door te gaan met de planvorming en om in de gemeente bekend te maken dat de provincie wel wil meewerken aan het wijzigen van de bestemming van het landelijkgebied 2. Er zal hierbij gezocht worden naar de uitzonderings situatie.

Spreekster constateert dat er op dit moment veel tijd en energie wordt gestoken in diverse onderzoeken. Volgens haar is het beleid van de provincie echter volstrekt duidelijk. In De Bilt hebben intussen twee rumoerige commissievergaderingen en andere acties plaatsgevonden. Er zijn daarnaast veel boze brieven naar de gemeente gestuurd.

Spreekster concludeert dat de provincie de gemeente De Bilt een hoop geld kan besparen door duidelijk aan te geven dat de provincie geen toestemming zal verlenen voor de aanleg van een golfbaan op deze locatie.

De heer De Hertog spreekt in namens een groep agrariërs in de directe omgeving van het plangebied van de golfbaan in Vianen. Het is hem opgevallen dat de provincie weinig of geen onderzoek heeft gedaan. De provincie heeft de MER gewoon overgenomen. Ondanks diverse bezwaren en inspraken blijven er onjuiste gegevens vermeld worden. Er wordt een beeld geschetst dat het gebied niet meer in

gebruik is als agrarische grond. Dit is absoluut niet juist. Een klein gedeelte van de grond heeft als compleet bedrijf slechts één jaar te koop gestaan, voordat de golfbaan zich meldde. De overige gronden hebben nooit te koop gestaan. In de stukken staat vermeld dat deskundigen hebben verklaard dat het bedrijf voor zes jaar te koop heeft gestaan. Dit is altijd ontkend en dit is bij ieder bezwaar gemeld. De verkopende makelaar is echter nooit door de provincie benaderd voor informatie. Dit voorbeeld toont volgens spreker aan op welke selectieve en manipulerende manier de bezwaren door de gemeente en de provincie worden behandeld. De opmerking dat de grond niet of moeilijk bruikbaar zou zijn voor de landbouw is ook niet juist. De provincie heeft dit gebied als landbouwkerngebied in het Streekplan opgenomen. De provincie geeft in het Streekplan aan dat landbouwkerngebieden gebieden zijn, waar binnen randvoorwaarden schaalvergroting en specialisatie kansen hebben. Hier zijn goede kansen voor een goede ontwikkeling. Veelal hebben deze gebieden een rol bij het behoud van het karakteristieke landschap. Het zijn sterke landbouwgebieden. Spreker meent dat de provincie hier tegen haar eigen beleid ingaat. Hij wijst erop dat de informatie dat er voldoende grond in de omgeving te koop zou zijn, onjuist is.

Het plangebied is voor de agrariërs weldegelijk belangrijk. Om het plangebied bevinden zich jonge boeren met voldoende grote bedrijven. Spreker concludeert dat de provincie haar huiswerk niet heeft gedaan en dat zij de grote twijfels, die de omwonenden over het rapport hebben, niet serieus heeft genomen.

Vragen aan de insprekers

De heer Kloppenburger is verbaasd dat het terrein Prinsen West is overgebleven van de zes locaties die zijn onderzocht. Hij vraagt waarom dit gebied is overgebleven als reële optie.

Mevrouw Roestenberg antwoordt dat er in de quickscan niet is gekeken naar de Flora- en Faunawet en de aanwezigheid van beschermde diersoorten. Er is alleen gekeken in hoeverre het gebied nog voldoet aan de oorspronkelijk landschappelijke vormen. Op deze locatie zijn destijds de meeste houtsingels en dergelijke gerooid, hierdoor is het de meeste open locatie van de zes. Alle zes locaties zijn echter ecologisch buitengewoon waardevol.

De heer Van de Lagemaat vraagt de heer De Hertog wat het gevaar voor zijn bedrijf is als de golfbaan in Vianen gerealiseerd zal worden.

De heer De Hertog antwoordt dat het gebied belangrijk is voor de boeren er omheen. Aan de oostkant ligt een natuurgebied. Door de aanleg van de golfbaan vervallen de mogelijkheden tot uitbreiding voor meerdere boeren in de omgeving. Spreker wijst erop dat de gemeente en de provincie reeds hun goedkeuring aan de plannen hebben verleend. De besluitvorming heeft volgens hem echter plaatsgevonden op basis van onjuiste informatie.

De heer De Vries vraagt mevrouw Roestenberg of zij bang is dat er na het MER-onderzoek een basis neergelegd zal worden waarop de ontwikkeling van de golfbaan doorgezet kan worden.

Mevrouw Roestenberg antwoordt dat zij daar eigenlijk niet zo bang voor is omdat de Flora- en Faunawet volstrekt helder is op dat gebied. In primair dassenvoedselgebied zijn dit soort ontwikkelingen niet toegestaan. Het is lastig om onderzoekers er achteraf op te wijzen dat zij de Flora- en Faunawet niet betrokken hebben bij hun onderzoek. Zij wijst erop dat de gemeente De Bilt nog helemaal aan het begin van het proces staat. Het is nog niet eens besproken in de raad van De Bilt. Er wordt echter op dit moment ook gebruik gemaakt van onjuiste informatie.

De heer Martens vraagt de heer De Hertog hoe actief is getoond dat de boeren uit de omgeving deze gronden wel willen kopen.

De heer De Hertog antwoordt dat de boeren helemaal niet actief zijn geweest op dit gebied omdat de gronden gewoonweg niet te koop stonden.

Mevrouw Fokker vraagt of de heer De Hertog overweegt om naar de Raad van State te gaan.

De heer De Hertog antwoordt dat deze stap reeds is gezet.

De heer Krol geeft aan dat deze brief voor een oriënterende bespreking aan PS is gestuurd. Spreker zal hierop reageren zodra de statenleden de kans hebben gehad om hierover na te denken.

Mevrouw Beukema memoreert dat haar fractie in het verleden reeds schriftelijke vragen heeft gesteld over deze kwestie. Zij is erg verbaasd over de manier waarop de provincie hierin is opgetreden. De fractie heeft gesprekken gevoerd met de betrokkenen. Op de schriftelijke vragen heeft het college geantwoord dat er wel een stevige argumentatie nodig zou zijn voor het onttrekken van de gronden aan de landbouw. Zij vraagt zich af of hiervan sprake is. De aanleg van golfbanen in landelijkgebied 2 mag volgens het vigerende beleid in principe niet. Wat zijn de maatschappelijke belangen en de stevige argumentatie om dit toch toe te staan?

In het voorliggende stuk wordt aangegeven dat de agrarische percelen in Vianen te koop hebben gestaan en dat hiervoor geen belangstelling was. Dit is de belangrijkste reden waarom het college toestemming heeft verleend. Spreekster heeft nagevraagd hoe lang en welk perceel te koop heeft gestaan. Zij is tot de conclusie gekomen dat slechts 15% van het gebied te koop heeft gestaan. De rest heeft echter niet te koop gestaan.

Het feit dat er beroep is aangetekend bij de Raad van State wil volgens spreekster wel zeggen dat deze boeren belang hebben bij deze percelen in dat gebied.

Maatschappelijke belangen. Spreekster laat weten dat haar fractie deze belangen niet kan zien. Er zijn echter wel belangen van individuen en particuliere partijen. De genoemde 70 hectare zijn doorverkocht naar Fortis met een winst van ongeveer € 1,7 miljoen. De Grontmij heeft het MER-rapport opgesteld en heeft daarna het inrichtingsplan uitgevoerd. De maatschappelijke belangen worden door spreekster nergens teruggevonden. Er is in Houten volgens haar geen apart onderzoek gedaan naar de behoefte aan een golfbaan. Bij Houten zijn reeds meerdere mogelijkheden tot golfen. Er zijn echter wel nadelige gevolgen voor de agrariërs uit de directe omgeving. Zij kunnen hierdoor niet overgaan tot schaalvergroting. Een klein gedeelte van dit gebied valt onder de EHS, waar voor zover bekend geen compensatie voor komt. De wegen om het gebied zijn erg smal. Het MER-rapport geeft aan dat er geen verkeersproblemen zullen optreden. Spreekster betwijfelt dit.

Het karakteristieke landschap zal door de aanleg van de golfbaan verdwijnen. Zij vraagt of het college er nog steeds van overtuigd is dat er bij de agrariërs in de omgeving geen belangstelling bestond voor de aankoop van delen van het gebied. Waarom wordt er afgeweken van het vigerend beleid? Kunnen er in de toekomst nog meer van dit soort golfbanen verwacht worden? Er blijken hiervoor 11 initiatieven te liggen. De LTO en het NMU hebben gezamenlijk hun zorgen hierover uitgesproken. Wat gaat het college hiermee doen? De fractie van GroenLinks wijst de toestemming voor de voorgenomen golfbaan in Vianen af. Spreekster stelt voor om een duidelijk beleid ten aanzien van golfbanen op te stellen, waarbij de combinatie met landelijk gebied 2 niet meer mogelijk is.

De heer Martens constateert dat het voorliggende stuk eigenlijk specifiek over Vianen gaat, terwijl de titel aangeeft dat het over het golfbanenbeleid in de provincie Utrecht gaat. Hij vraagt zich af wat het voorliggende stuk beoogt. Er zou volgens hem een nieuw stuk opgesteld moeten worden, dat het beleid ten aanzien van golfbanen in bredere zin bediscussieert.

De term: 'in beginsel niet' veroorzaakt volgens spreker op dit moment problemen. Hierdoor ontstaan discussies omdat het een zeer rekbaar begrip is. Het gaat hier met name om de noodzaak om af te wijken van het vigerend beleid. De argumenten van de insprekers zijn eigenlijk allemaal terug te voeren op deze noodzaak.

Vanuit het stuk krijgt spreker de indruk dat de aanleg van de golfbaan in Vianen doorgang moet krijgen. Vanuit de inspreker krijgt hij echter een heel ander beeld. Hij wil dan ook eerst de beantwoording van de gedeputeerde afwachten.

Mevrouw Swets kan zich vinden in het betoog van de heer Martens. De notitie over de golfbaan in Vianen was helder, maar de inspreker heeft echter vragen opgeroepen. Het verbaast het CDA ook dat de titel het algemene beleid betreft, terwijl de notitie aangeeft dat er geen echt sturend beleid is. Het is ook niet duidelijk wanneer er wel afgeweken wordt en wanneer niet. Spreekster vraagt zich af of de provincie dit onderwerp sturender op moet pakken.

Met betrekking tot de golfbaan in De Bilt is het volgens spreekster goed, gezien het feit dat er 11 initiatieven zijn, om dit onderwerp integraal te bespreken ten aanzien van de beleidsneutraliteit.

De heer Martens voegt toe dat er juist gediscussieerd moet worden over de toepassing van de rekbare begrippen, zodat vooraf duidelijk is waarop de provincie inzet.

De heer Van de Lagemaat sluit zich helemaal aan bij de betogen van de heer Martens en mevrouw Beukema. Hij vraagt of het juist is dat het in totaal om 70 hectare gaat. Aansluitend constateert spreker dat het buitengebied normaal categorie 4 op het gebied van de milieubelasting betreft. Hierbij hebben buurtbedrijven geen hinder van elkaar. De aanleg van een golfbaan zou wellicht categorie 1 betreffen, waardoor de buurtbedrijven op slot worden gezet. De SGP-fractie is hier absoluut tegen. Hij vraagt de mening van de gedeputeerde.

De heer De Heer geeft aan dat in het verleden een oproep aan de provincie is gedaan om de regierol ter hand te nemen. Bij de Voorjaarsnota wilde de ChristenUnie-fractie hierop inspelen. Destijds zijn drie zaken gevraagd, te weten:

- een inventarisatie van initiatieven van golfbanen
- een raming van de behoefte
- een vertaling voor de gevolgen van het beleid

Het college heeft deze drie zaken volgens spreker toegezegd voor de behandeling van de Voorjaarsnota in PS. Hij had verwacht dat deze drie punten in het voorliggende stuk zouden worden behandeld. Hij stelt voor om dit alsnog zo snel mogelijk te doen.

De heer De Vries sluit zich aan bij alle voorgaande sprekers. D66 meent ook dat de titel van het voorliggende stuk niet de inhoud dekt. Er is voor bijvoorbeeld de bedrijventerreinen een zeer duidelijke regierol voor de provincie vastgesteld. Dit dient volgens spreker ook ten aanzien van golfbanen te worden vastgesteld.

Ten aanzien van Vianen zou spreker graag vernemen wat de inspraakreacties zijn geweest en wat daarop de reactie van GS is geweest.

Mevrouw Verkleij zou graag de reactie van GS op de inspraak van mevrouw Roestenberg vernemen. Er wordt door mevrouw Roestenberg benadrukt dat het een ecologisch waardevol cultuurlandschap betreft en dat dit gebied van belang is voor de EHS. Spreekster geeft aan dat de PvdD-fractie graag voorrang verleent aan de realisatie van de EHS.

Op pagina 1 staan de criteria genoemd voor het toestaan van de aanleg van een golfbaan in landelijk gebied 1, 2 en 3. Bij Vianen is sprake van landelijk gebied 2, met een stuk EHS. Hierbij wordt de aanleg van een golfbaan echter niet uitgesloten. Spreekster vraagt hierop een toelichting.

Het is haar opgevallen dat er gesproken wordt over de realisatie van golfbanen. Er worden echter geen criteria gesteld voor het onderhoud van een golfbaan. Een golfbaan zou gerealiseerd kunnen worden naast een natuurgebied. Spreekster zou graag zien dat er bij het onderhoud geen schade wordt aangericht aan de flora en fauna in de directe omgeving, in de vorm van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het doden van jonge dieren.

Mevrouw Lamers constateert dat er reeds veel vragen zijn gesteld. Zij geeft aan dat het voorstel in eerste instantie goed leek. Op dit moment is echter duidelijk geworden dat er toch enige problemen zijn. Spreekster vraagt op welke datum de zaak uit Vianen is ingediend bij de Raad van State. Is er al een uitspraak geweest van de Raad van State?

Mevrouw Van Gemert sluit zich aan bij de andere sprekers. Zij is teleurgesteld over het feit dat er geen nota voorligt. Zij heeft in het verleden regelmatig vragen gesteld, waarop geantwoord werd dat er een nota Golfbeleid zou komen. Zij hoopt dat er alsnog een toezegging van de gedeputeerde komt over de komst van een nota Golfbeleid.

Spreekster sluit zich aan bij het betoog van mevrouw Roestenberg. In samenwerking met de SP is een enquête uitgevoerd onder de bevolking van De Bilt. Hieruit bleek dat 97% van de bevolking tegen de aanleg van een golfbaan is. Zij vraagt zich af in hoeverre het draagvlak meegenomen wordt in de overweging tot het toestaan van deze golfbaan.

Graag zou spreekster een visie van GS krijgen op het idee dat golfbanen, mits goed ingepast in de natuur, kunnen bijdragen aan deze natuur.

De heer Krol memoreert dat in het verleden een brief is ontvangen van het NMU en de LTO waarin gesproken werd over golfbanen. Er is hierbij afgesproken dat deze brief beantwoord zou worden. De antwoordbrief zal naar het NMU, de LTO en de statenleden worden gestuurd. Het is volgens spreker niet zo dat er een uitgebreide nota zou komen met betrekking tot het golfbeleid. Daarom ligt er nu een oriënterende brief voor. Hij meent dat de bespreking door de bijdragen van de insprekers veel breder is getrokken dan vooraf voorzien werd.

De heer De Heer herhaalt dat dit inderdaad de eerste fase was. Vervolgens heeft de ChristenUnie bij de behandeling van de Voorjaarsnota nogmaals gevraagd om een bredere notitie met de genoemde drie onderdelen erin. Hij stelt voor om de notulen van 23 juni 2008 hierop na te slaan.

De heer Krol zegt toe dat dit uitgezocht zal worden. In het Streekplan worden enkele besluiten genomen. Ten eerste om het landelijk gebied in de provincie Utrecht in te delen in vier categorieën. In categorie 1 zouden de initiatieven voor golfbanen bij voorkeur vallen. Dit geeft echter beperkte mogelijkheden. In categorie 2 wordt aangegeven dat golfbanen 'in beginsel niet' mogelijk zijn. PS hebben het Streekplan met deze term geaccordeerd. Spreker deelt de mening van de commissie dat deze term ongelukkig is. Deze omschrijving zal inderdaad leiden tot nadere discussies. Categorie 3 betreft het verwevinggebied. De aanleg van golfbanen zou in principe ook hier nog plaats kunnen vinden, als er maar geen sprake is van de EHS. Categorie 4 betreft de kern van de EHS en hierin zal praktisch nooit sprake kunnen zijn van de aanleg van een golfbaan.

Spreker constateert dat er veel initiatieven voor golfbanen bij de provincie binnenkomen op het moment dat de gemeentelijke democratie hierover een mening heeft gevormd. Hij wijst erop dat dit de juiste volgorde is. Hij geeft aan dat de ontwikkeling van de aanleg van de golfbaan in De Bilt zich helemaal aan het begin van het traject bevindt en in Vianen bevindt dit zich juist aan het eind van het traject. Op de situatie in Vianen kan spreker niet reageren omdat de procedure bij de Raad van State loopt.

De heer De Vries vraagt hoe de provincie er tegenaan kijkt als twee buurgemeenten beide met het voorstel voor de aanleg van een golfbaan komen. Moet de provincie hier niet sturend of regisserend optreden?

De heer Krol antwoordt dat er in de ambtelijke contacten voorafgaand aan de discussie zeker op dit soort zaken gewezen wordt. Spreker constateert dat er meer initiatieven op het gebied van Ruimte worden ingediend, dan dat er plaats voor is. Dit is een van de redenen waarom spreker voorstander is van oplossingen waarbij een combinatie van functies mogelijk is.

Mevrouw Beukema vraagt of dit bij Vianen ook is bekeken. Zij wijst erop dat ook in Houten een golfbaan ligt.

De heer Krol antwoordt dat het ruimtelijke beleid aangeeft dat er ruimte is voor een discussie als vanuit de lokale democratie dergelijke initiatieven komen. Er worden meer initiatieven afgewezen dan toegestaan.

Spreker wijst erop dat er vanavond wordt gesproken vanuit de visie van twee insprekers die moeite hebben met de ontwikkeling van twee golfbanen. Er is echter ook een grote groep mensen die wel voorstander zijn van een dergelijke ontwikkeling.

Regie. Het is volgens spreker goed om te concluderen dat de interpretatieruimte van het afgesproken beleid vraagt om een verduidelijking. Door een aanpassing van dit beleid dient volgens hem een heroverweging van het Ruimtelijke beleid in algemene zin plaats te vinden. Spreker meent dat de commissie echter vraagt om de initiatieven en het toetsingskader 'in beginsel niet' in een statenbesluit vast te leggen, waarin ook de criteria voor initiatieven opgenomen zullen worden. Hij heeft hiertegen geen bezwaar.

Spreker herhaalt dat hij de vragen van de heer De Hertog niet heeft beantwoord omdat deze zaak dient bij de Raad van State. De afwegingen van GS inzake de golfbaan in Vianen kunnen echter wel ter kennisgeving aan de commissie worden gestuurd.

De heer De Hertog laat weten dat het beroep enkele weken geleden bij de Raad van State is ingediend. De heer Krol voegt hieraan toe dat een dergelijk beroep ongeveer één jaar duurt.

Mevrouw Van Gemert vraagt of het beroep bij de Raad van State tegen de provincie of tegen de gemeente is ingesteld. Zij zou graag alsnog antwoord krijgen op de vraag van de heer De Heer inzake de inventarisering van de behoefte.

Mevrouw Beukema laat weten dat GroenLinks het zeer op prijs zou stellen als er een notitie komt, waarin het toekomstig beleid verder ingevuld wordt. De term 'in beginsel niet toegestaan' biedt volgens de gedeputeerde alle ruimte voor de gemeenten. GroenLinks heeft deze term echter altijd opgevat als een zeer restrictieve term. Hierdoor zouden dergelijke ontwikkelingen slechts bij zeer grote uitzonderingen mogelijk zijn.

De heer Martens laat weten dat de PvdA blij is met de toezegging van de gedeputeerde om op basis van een goed voorstel de discussie aan te gaan en dat de term 'in beginsel niet toegestaan' een nadere invulling behoeft.

Mevrouw Swets constateert dat er binnen de beleidsneutraliteit gekeken kan worden naar de criteria. Zij betreurt het dat over de situatie in Vianen amper gesproken kan worden omdat het beroep dient bij de Raad van State. De brief van het NMU en de LTO is reeds in juni 2008 ontvangen. Zij vraagt zich af waarom het zolang heeft moeten duren voordat dit onderwerp in de commissie wordt behandeld. Het beroep is slechts enkele weken geleden ingediend. Zij concludeert dat er het komende jaar nog

niet over gesproken kan worden. Zij stelt voor om dit onderwerp alsnog een keer in een besloten vergadering te bespreken.

Daarnaast steunt spreekster de aanvulling van de SP op de toezegging die reeds door de gedeputeerde is gedaan.

De heer Van de Lagemaat geeft aan dat hij nog een vraag heeft gesteld over de categorie-indeling in Vianen met betrekking tot de stank. Normaal gesproken liggen de agrarische bedrijven in dezelfde categorie. Een grote golfbaan zal zeer waarschijnlijk in categorie 1 vallen. Wat is hiervan het gevaar voor de omliggende bedrijven?

De heer De Heer merkt op dat het bij golfbanen gaat om bovenlokale voorzieningen. Hierbij dient niet gewacht te worden op de lokale ontwikkelingen. Hierbij moet volgens spreker gekeken worden naar de behoefte op provinciale schaal. Wat is hierbij het bovenlokale van deze voorzieningen? Deze bovenlokale voorzieningen zouden volgens spreker een reden voor de provincie zijn om toch de regierol naar zich toe te trekken.

Ruimtegebruik. Een dubbel ruimtegebruik is bij golfbanen volgens spreker lastig. Het gaat echter om een groot ruimtegebruik per recreant of sporter. Dit zou een reden kunnen zijn om hier extra zorgvuldig naar te kijken.

De heer De Vries sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw Swets inzake de bespreking van de situatie in Vianen. Hij meent echter dat de uitkomsten van de procedure afgewacht moeten worden. Het is echter wel goed om het beleid duidelijker te formuleren. Hierdoor kan voorkomen worden dat bij de andere 11 initiatieven precedentwerking zal optreden.

Mevrouw Verkleij merkt op dat de provincie met betrekking tot de procedure in Prinsen West op tijd is. De gedeputeerde heeft echter niet duidelijk geantwoord op de vraag van mevrouw Roestenberg of de provincie niet zal meewerken aan het initiatief in De Bilt. Zij vraagt zich af of de provincie inderdaad van plan is om niet mee te werken.

De PvdD zou graag de wijze van omgang met de EHS in de criteria opgenomen zien worden. Tenslotte vraagt spreekster opnieuw of er helderheid kan worden gegeven over het beheer van golfbanen.

Mevrouw Lamers sluit zich aan bij het verzoek voor maken van een inventarisatie van bestaande golfbanen en de omschrijving van de criteria. De beslissing ligt in eerste instantie bij de gemeenten en pas in tweede instantie komt deze bij de provincie te liggen. Zij wacht het beleid verder af. Prinsen West. Dit zal volgens spreekster onderdeel uitmaken van de evaluatie die zal plaatsvinden met betrekking tot alle aanvragen van golfbanen.

De heer Krol geeft aan dat de situatie in De Bilt een verplaatsing van de golfbaan betreft.

Mevrouw Roestenberg wijst erop dat hier echter sprake is van een initiatief voor een totaal nieuwe golfbaan. De Biltse Duinen en De Pan blijven alle twee bestaan.

De heer Krol meent dat het goed is voor de discussie dat dit duidelijk is. Daarnaast laat spreker weten dat er een eerste reactie naar de gemeente De Bilt is gestuurd. De genoemde locatie van Prinsen West betreft geen EHS. De andere belemmeringen die mevrouw Roestenberg heeft genoemd, zijn nog niet aan de orde geweest. Als er substantiële belemmeringen liggen vanuit de Flora- en Faunawet gaat deze aanvraag niet door.

Milieueffect voor aanliggende agrarische bedrijven. Spreker laat weten dat deze vraag separaat zal worden beantwoord. Hierbij zal ook de invloed van aangrenzende natuurgebieden worden meegenomen.

Bovenlokaal belang. Spreker deelt de mening dat een golfbaan qua omvang en impact op de ruimte een bovenlokale aangelegenheid is. De essentie van de Ruimtelijke Ordening in Nederland gaat er echter vanuit dat dit soort vraagstukken in eerste instantie lokaal worden gezien. Spreker hecht hier zwaar aan. Er zijn meer zaken van bovenlokaal belang die in het Streekplan in algemene zin zijn geregeld en waarvoor geen specifiek beleid is ontwikkeld. Spreker waarschuwt voor het ontwikkelen van specifiek beleid voor de golfbanen, waardoor er voor veel meer zaken specifiek beleid ontwikkeld zou moeten worden. Dit zou in strijd zijn met een beslissing van PS om het huidige Streekplan op dit moment nog niet te herzien. Hiermee zou gewacht worden tot de omzetting van de NWRO.

De heer De Heer wijst erop dat er voor veel zaken wel al specifiek beleid is ontwikkeld. De heer Krol deelt deze mening niet. De heer De Heer benadrukt dat er wel een verkeersplan ligt, en dat er wel een nota over de woningbouw bestaat.

De heer Kloppenborg geeft aan dat er ongeveer 20 jaar geleden een nota is gemaakt met betrekking tot de golfbanen in de provincie Utrecht.

De heer Krol merkt op dat de toekomstige beleidsnota Golfbanen naast andere zaken ook een raming van de initiatieven zal bevatten.

De voorzitter schorst de vergadering.
De voorzitter heropent de vergadering.

7. Memo Gedeputeerde Krol: informatie over herziening Reconstructieplan

De heer Kloppenborg memoreert dat er in het verleden een gezamenlijk verzoek met de SP en de PvdD is gedaan om dit punt te agenderen. De actuele discussie over de megastallen is één van de redenen hiervoor. Spreker is benieuwd hoe deze discussie, ook in combinatie met opheffing van de compartimentering, wordt opgepakt in dit plan.

Er is een lange discussie gevoerd over het onttrekken van zes gebiedjes aan de EHS in het kader van de WAV. Deze gebiedjes zouden op termijn in de EHS terugkomen. Spreker is benieuwd wat hiervan de stand van zaken is.

Vanuit verschillende kanten heeft hij positieve en negatieve signalen ontvangen over de uitwerking van de Ruimte-voor-ruimte-regeling. Hij stelt voor om dit punt mee te nemen bij de evaluatie. Wellicht kan het oude rapport over de realisering en uitvoering van de EHS hier ook bij betrokken worden.

De heer Martens laat weten dat de PvdA weinig vragen heeft over het voorliggende stuk. Er bestaan echter wel zorgen over de afstemming. Hij hoopt dat dit niet tot enige vertraging zal leiden. De onderwerpen zullen begin 2009 opnieuw behandeld worden. Inhoudelijk sluit spreker zich aan bij het betoog van de heer Kloppenborg.

Mevrouw Swets geeft aan dat het CDA kan instemmen met het voorliggende stuk. Dit moet beperkt blijven tot het herzien en het aanpassen van het Reconstructieplan aan de nieuwe regelgeving en de nieuwe beleidsontwikkelingen. Het is belangrijk dat PS nog over de onderwerpen, die op de evaluatie betrekking hebben, spreken. Het CDA merkt op dat de aangeleverde stukken goed leesbaar dienen te zijn. Spreekster vraagt hiervoor aandacht.

Ook de SGP vindt het goed dat het Reconstructieplan geactualiseerd wordt. Het tijdsplan hierbij is volgens de heer Van de Lagemaat volstrekt helder. Hij ziet het aangepaste Reconstructieplan met belangstelling tegemoet.

De heer De Heer laat weten dat de ChristenUnie-fractie akkoord gaat met de voorgestelde procedure. Hij vraagt of het mogelijk is om op de lange termijnagenda een datum te prikken waarop bespreking van dit onderwerp plaats zal vinden.

De heer De Vries constateert dat er ongeveer één jaar uitgetrokken wordt voor de evaluatie van het Reconstructieplan. Hij vraagt zich af of dit echt nodig is. Hij zou het op prijsstellen dat er duidelijkheid wordt gegeven over de datum waarop dit in de commissie behandeld zal worden.

Mevrouw Verkleij merkt op dat de PvdD en GroenLinks enigszins verbaasd waren over het feit dat deze procedurele nota werd aangeboden. Zij hadden volgens spreekster verzocht om een vertaling van de Reconstructie. Afgelopen zomer heeft zij van een ambtenaar begrepen dat er sprake was van een actualisatie van de vertaalslag van de Reconstructie. Destijds is hier ook naar gevraagd. Als er gewacht moet worden op een nieuwe herziening of het herschrijven van de deelnotitie Reconstructiezonering intensieve veehouderij kan dit uiteindelijk uitkomen in 2012 als er gekeken wordt naar de procedure. Spreekster wijst erop dat zij niet zolang willen wachten. Zij vraagt of de vertaling van de Reconstructie alsnog geagendeerd kan worden.

Spreekster laat weten dat haar fractie blij is dat de evaluatie wordt uitgevoerd. Zij vraagt of de fijnstofproblematiek kan worden toegevoegd aan de lijst van onderwerpen in de bijlagen.

De heer Krol wijst erop dat de bijlagen niet afkomstig zijn van GS. Mevrouw Verkleij vraagt of deze lijst wel door GS wordt meegenomen en of de fijnstofproblematiek ook meegenomen kan worden.

De heer Kelder geeft aan dat de VVD zich kan vinden in deze procedure.

De heer Krol constateert dat het voorliggende stuk helder is. Het is niet de bedoeling dat het Reconstructieplan geheel op de schop gaat. Volgens de Reconstructiewet moet elke vier jaar onderzocht worden of er wijzigingen noodzakelijk zijn. Er is een aantal punten waardoor wijzigingen nodig zijn. Er komt slechts een heel beperkte herziening van het Reconstructieplan.

Er zijn wel enkele punten die aan de orde komen, zoals onder andere de locatie van de megastallen, de WAV en de locaties die zijn onttrokken aan de EHS. Deze gebieden kunnen volgens spreker terug in de EHS zodra het probleem is opgelost. Hij wijst erop dat er landelijk ook allerlei zaken spelen, zoals bijvoorbeeld Trojan.

Spreker zal ervoor zorgen dat de onderwerpen worden voorzien van data van commissievergaderingen. Het is echter niet de bedoeling dat er vanuit de fracties vrijelijk onderwerpen worden aangedragen voor wijzigingen.

De heer De Vries vraagt of de evaluatie inderdaad één jaar zal duren.

De heer Krol antwoordt dat dit juist is en volgens hem te maken heeft met een aantal maanden dat er gezamenlijk met Gelderland en SVGV enkele stappen moeten worden genomen. De heer De Vries vraagt of dit ook te maken heeft met het aanhaken op de Midterm Review. De heer Krol antwoordt dat deze pas in 2010 dient plaats te vinden. Hij meent dat dit geen oorzaak hiervan is.

De heer Krol merkt op dat hij het betreurt dat de toezeggingen door de partijen verschillend geïnterpreteerd worden. Hij vraagt of deze toezeggingen in de toekomst beter geregistreerd kunnen worden, zodat verwarring voorkomen kan worden.

De heer Schoen laat weten dat een verzoek van de drie partijen door de heer Kloppenberg opnieuw is ingebracht. Daarom heeft spreker contact opgenomen met de heer Kloppenberg over het punt dat geagendeerd moest worden. Dat betrof het stuk dat vervolgens als bijlage is toegevoegd. Spreker verkeerde in de veronderstelling dat hiermee het verzoek van alle partijen ingewilligd was.

8. Statenbrief Ontwerp Waterplan 2010-2015, inclusief deelplan Kaderrichtlijn Water (KRW)

De heer Binnekamp zou graag de mening van de commissieleden vernemen over het voorliggende Waterplan. Enige tijd geleden is het visiedocument in de commissie besproken. Het is de bedoeling dat de commissie zich kan vinden in de opzet, in de strategie, in het tweesporenbeleid en in de thema's. Het voorliggende stuk gaat in januari 2009 de inspraak in. Vervolgens komt dit bij de commissie terug.

De heer Balemans laat weten dat de VVD kan instemmen met de gekozen aanpak via het tweesporenbeleid. De VVD wacht totdat dit stuk opnieuw in de commissie besproken wordt.

Mevrouw Verkleij benadrukt dat de focus van het Waterplan moet liggen op het halen van de chemische en ecologische doelen. Het maatregelenpakket moet echter niet in de loop van het proces het doel worden. Zij vraagt of hier de nadruk op kan blijven liggen.

In het Waterplan wordt gesproken over kleinere grondwateronttrekkingen. Spreekster vraagt of kleinere grondwateronttrekkingen dan 150.000 m³ per jaar vallen binnen het vigerende vergunningenbeleid. Zij vraagt een toelichting.

In het stuk wordt meerdere keren gesproken over ecologische normdoelstellingen. Spreekster meent dat deze ecologische normdoelstelling gelden voor zowel waterlichamen als niet-waterlichamen. Hierbij wil zij erop wijzen dat er bij de niet-waterlichamen een gezond ambitieniveau moet worden gekozen voor deze ecologische normdoelstellingen. Zodra het om waterparels gaat zou spreekster graag zien dat er een hoog ambitieniveau wordt gehandhaafd. Hierbij is namelijk sprake van een hoge ecologische waarde.

Tenslotte maakt spreekster haar complimenten aan de provincie voor de aanpak van de grondwatervervuiling. In het stuk wordt gesproken over de complexiteit van de grondwatervervuiling. Hiervoor is de provincie van plan om te komen tot een gebiedsgerichte aanpak samen met andere overheden. De PvdD-fractie is hierover zeer verheugd.

De heer Weijers laat weten dat D66 kan instemmen met de voorgestelde procedures. Het bevreemdt spreker echter dat er gelijktijdig een nationaal en provinciaal Waterplan wordt opgesteld. Hij vraagt zich af of dit geen risico's met zich meebrengt. Zijn er in een later stadium wijzigingen noodzakelijk in het provinciale Waterplan naar aanleiding van het vaststellen van het nationale Waterplan? Hij vraagt een toelichting.

Mevrouw Dik maakt haar complimenten aan de ambtenarenorganisatie over het voorliggende plan. Zij meent juist dat de beide Waterplannen, nationaal en provinciaal, goed op elkaar afgestemd kunnen worden op deze wijze.

De ChristenUnie-fractie is positief over het voorliggende plan en kan instemmen met het tweesporenbeleid.

Spreekster vraagt of de input van de commissievergadering van juni voldoende is opgenomen in dit document. Destijds is volgens haar één punt, het gebruik en beleving van water door burgers en bedrijven, naar voren gebracht. Toen is gevraagd om dit onderwerp nader uit te werken. Spreekster moet echter constateren dat zij in het stuk niet veel terug kan vinden over goede communicatie over waterveiligheid en watergebruik. De ChristenUnie-fractie zou het toejuichen als er een brede discussie in de samenleving op gang komt over water. Het gaat hierbij om de maatschappelijke acceptatie van

wateroverlast, de maatschappelijke aanvaardbare risico's, de maatschappelijk aanvaardbare kosten, en dergelijke. Zij vraagt wat de definitie is van 'maatschappelijk aanvaardbaar'. De burgers verwachten droge voeten en absolute veiligheid. Daarnaast verwachten zij dat de overheid deze veiligheid garandeert. Volgens spreekster moet de discussie met bedrijven en burgers hierover aangegaan worden. Zij vraagt de gedeputeerde dit onderwerp bij de gemeenten aan de orde te stellen zodat de gemeenten dit onderwerp met hun inwoners bespreken.

Water voor natuur. Dit wordt vooral vormgegeven door de ambities uit de agenda Natuur. Er is echter zojuist besloten dat dit geen zelfstandig instrument is en dat grote delen van de agenda Natuur in het AVP verwerkt zijn. Spreekster is er benieuwd naar de wijze waarop deze ambities gestalte zullen krijgen.

Financiën en instrumentarium. De ruimtelijke aspecten mogen gezien worden als Structuurvisie, waarbij de nieuwe WRO-instrumenten ingezet kunnen worden. Hierbij is het opvallend dat op pagina 5 de ambities geformuleerd worden, waarbij ook voor nieuw beleid in het Waterplan het WRO-instrumentarium wordt ingezet. Spreekster wijst erop dat dit een aandachtspunt is voor de nieuwe commissie WRO.

De heer Van de Lagemaat laat weten dat de SGP kan instemmen met het tweesporenbeleid. Eind 2009 zal dit stuk opnieuw in de commissie en PS behandeld worden, waarbij de SGP haar eindoordeel zal geven.

Mevrouw Dekkers merkt op dat ook het CDA kan instemmen met het Waterplan. In het recente verleden is door PS de Strategische Visie voor het Waterplan vastgesteld. Na deze vaststelling hebben zich echter nieuwe ontwikkelingen voorgedaan, zoals de uitwerking van de KRW en het recente rapport van de Deltacommissie. Hoe zal er worden omgegaan met de nieuwe ontwikkelingen die genoemd worden door de Deltacommissie? Er zijn zes punten die betrekking hebben op de provincie Utrecht. Het CDA vraagt zich af of deze punten door de provincie direct worden opgepakt. Of loopt dit via het nationale Waterplan?

Het CDA vindt het realiseren van de visie via gebiedsgerichte processen positief. Maatwerk is belangrijk volgens het CDA. De sturende rol zal volgens spreekster vooral via de Ruimtelijke Ordening verlopen en niet via motiveringssubsidies. Zij vraagt hierop een toelichting van GS. Op pagina 31 wordt gesproken over een drietal pilots. Zij vraagt zich af of er meer inzicht in deze pilots gegeven kan worden.

Mevrouw Fokker constateert dat het voorliggende plan veel verder uitgewerkt is dan de Strategische Visie. Zij is verheugd over het feit dat veel van de door de PvdA ingebrachte zaken hierin zijn opgenomen. Hierbij wordt zeer expliciet vermeld dat het gaat om robuuste watersystemen. Dit geeft een kader voor een aantal belangrijke besluiten die door PS genomen moeten worden. Het is belangrijk dat duidelijk wordt vastgesteld dat dit ook een Structuurvisie zal worden in het kader van de nieuwe WRO.

De PvdA is blij dat het de GGOR uitgebreid in het stuk vermeld wordt. Spreekster mist in het voorliggende stuk echter het feit dat de bodemdaling in de afwegingen moet worden meegenomen. Polder Rijnenburg. Hierbij zou spreekster graag verwijzen naar de oplossingen die in Zuidplaspolder zijn gebruikt.

Langbroekerweteringgebied. Alleen de opmerking dat de landbouw en de natuur zich niet kunnen ontwikkelen, vindt spreekster enigszins mager. Zij vraagt zich af wat hieraan gedaan zal worden.

Grondwaterbeheer. Het grondwaterbeheer zal samen met het rijk opgepakt worden. Spreekster citeert in hoofdstuk 14: 'Daar moet een financieel en juridisch kader voor ontwikkeld worden en er moeten afspraken worden gemaakt over wie het initiatief in dit soort gebieden neemt.' Zij pleit ervoor dat de provincie het initiatief neemt. Zij zou daarnaast graag vernemen wat hiervoor de termijnen zijn. Uitstel zou volgens haar niet wenselijk zijn.

Spreekster betreurt het dat er in het voorliggende stuk niets genoemd wordt over de communicatie. In de Strategische Visie werd dit wel vermeld. Zij hoopt dat er uiteindelijk door de inspraak een aanpassing van het plan zal plaatsvinden.

Mevrouw Beukema maakt ook haar complimenten voor de vormgeving. Spreekster is ook blij met diverse andere zaken, zoals de bodemsanering, de aanpak van bestrijdingsmiddelen, de grondwatermaatregelen en de verdrogingbestrijding. De doelen van de KRW zijn een van de belangrijkste zaken die te zijner tijd worden vastgesteld. Spreekster heeft hier meer problemen mee. Uiteindelijk worden deze doelen op pagina 16/17 van het Deelplan genoemd. Zij schrikt van de ecologische parameters die daar genoemd worden. Deze parameters lopen van 0, dood water, tot 10, ecologisch zeer bijzonder. Er wordt geconstateerd dat er nergens een doel hoger dan een 6 wordt gekozen. Dat is net voldoende. Ook op plaatsen waar de huidige waterkwaliteit hoger ligt, wordt geen hoger doel geformuleerd. Dit is volgens spreekster uit angst voor boetes. Zij betreurt dit. Daarnaast constateert spreekster dat veel doelen met onvoldoendes worden omschreven. Dit vindt zij nogal schaamtevol. Er wordt helaas ook geen toelichting op deze gekozen doelen gegeven. Zij vraagt zich af of de provincie hier geen actie moet ondernemen. Het betreft een weinig ambitieuze insteek. Er wordt in dit deelplan besloten over de maatregelen tot 2015. De doelen zijn echter voor een langere termijn bedoeld. In de periode tot 2015 zal ongeveer 80% van de maatregelen worden uitgevoerd. Na 2015 kan er ook nog heel veel gebeuren, meer dan de overgebleven 20%. De doelen moeten volgens spreekster hoger gesteld worden dan de huidige ambities.

Spreekster verbaast zich ook over het aantal maatregelen waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Dit betreft slechts drie maatregelen. Spreekster betreurt dit. Dit geeft volgens haar ruimte om de ambities scherper te stellen dan op dit moment het geval is.

In het vorige Waterplan waren de potentiële waterparels aangegeven. Een enkel gebied hiervan is opgenomen in Natura 2000. De overige waterparels zijn volgens spreekster verdwenen. In het KRW-proces is aangedrongen op een duidelijke positie van de waterparels.

Zwemwaterlocaties. Spreekster constateert dat er geen zwemwaterlocaties zijn in de buurt van Woerden, Veenendaal, Zeist, Soest en Baarn. Bij Amersfoort is slechts sprake van één zwemwaterlocatie. Zij meent dat zwemwaterlocaties een goed punt is met betrekking tot de beleving van water. Het lijkt haar goed om een aantal initiatieven op dit gebied te ontwikkelen.

KRW-monitoring. Er wordt in het voorliggende stuk aangegeven dat de KRW-monitoring niet op orde is. Spreekster vraagt zich af wanneer het monitoringsysteem adequaat zal zijn.

Aansluitend vraagt zij of er meer nadruk kan komen op onderzoek naar de mogelijkheden van flexibel peil. In de inventarisatieronde van de KRW is dit namelijk als één van de meest kosteneffectieve maatregelen genoemd.

De heer Duquesnoy geeft aan dat er gesproken wordt over een versnipperd watersysteem. Spreker betreurt het dat er versnipperde watersystemen komen doordat er versnipperde waterschappen zijn. Het is daarnaast volgens de SP niet nodig dat de waterschappen nog eigen plannen maken. Hij vraagt zich af of hij vertrouwen heeft in het resultaat dat uit het voorliggende stuk zal komen. Hij beantwoordt deze vraag positief, omdat hij vertrouwen heeft in de provincie Utrecht.

In het verleden is een bezoek gebracht aan de Kromme Rijn. Dit betreft een zeer mooi en schoon natuurgebied. Maar spreker betreurt het dat in Bunnik een loonwerkbedrijf zit, dat een ontheffing heeft gekregen om de vuile machines af te spuiten en het vuile water te lozen in de Kromme Rijn. Spreker constateert dat die onvoldoendes hieruit voortkomen. Hij spreekt de hoop uit dat dit in de toekomst beter zal gaan.

De heer Binnekamp merkt op dat dit een zorgvuldig proces met de partners betreft. Er is veelvuldig overleg geweest met de waterschappen. De beheerplannen van de waterschappen gaan namelijk

gelijktijdig de inspraak in. Het waterbeheerplan is volgens hem iets anders dan het voorliggende kaderplan. Het proces is daarnaast afgestemd met diverse organisaties, zoals het NMU en de LTO. De provincie dient in de kaderstelling richting de waterschappen in te spelen op de toekomst. Er dient een robuust watersysteem te komen, op basis waarvan de provincie de functies in de toekomst zou kunnen faciliteren. Hierbij hoort ook het grondwaterbeheer. Het grondwaterbeheer dat in het stuk wordt genoemd is bedoeld voor de gemeentelijke overheden. Hierbij treedt veel overlast vanuit hevige regenval op. Dit is een taak van de gemeenten en het rijk. De provincie speelt hier slechts een kleine rol in.

Chemische en ecologische doelen. Deze doelen zijn niet zomaar geformuleerd. Hier is een proces van jaren aan voorafgegaan, waarbij diverse organisaties betrokken waren en waarbij verschillende doelen zijn geformuleerd. Deze doelen zijn in het voorliggende plan opgenomen. Deze doelen zijn haalbaar en betaalbaar; dat wil zeggen: realistische doelen. Bijstelling van deze doelen is mogelijk, maar dan dienen er extra middelen vanuit de overheid beschikbaar gesteld te worden.

De schaal van de doelen is niet van 0 tot 10. De schaal is van 0 tot 1. Als hierbij 0,6 aangehouden wordt, is dit vrij hoog. Er zijn geen onvoldoende doelen geformuleerd.

Mevrouw Beukema concludeert dat 0,6 op de schaal 0 tot 1 hetzelfde is als een 6 op de schaal van 0 tot 10.

De heer Binnekamp bevestigt dat dit inderdaad dezelfde verhouding is.

Ecologische normdoelstellingen. Spreker laat weten dat deze nog niet buiten de waterlichamen gelden. Hierover zal wel overleg gevoerd worden met de waterschappen. Ditzelfde geldt voor de waterparels. Deze zullen door de waterschappen in de beheerplannen worden opgenomen.

Mevrouw Beukema wijst erop dat de waterparels niet zijn opgenomen in het waterbeheerplan van HDSR.

De heer Binnekamp antwoordt dat dit wel de afspraak was. Het is niet de bedoeling om de waterparels in het voorliggende plan op te nemen, omdat dit extra financiële lasten met zich meebrengt.

Grondwateronttrekkingen. Er is een afspraak gemaakt met de waterschappen over de onttrekkingen. De vergunningen voor de kleine onttrekkingen, tot 150.000 m³, zullen door het waterschap worden verleend. De grote onttrekkingen blijven een bevoegdheid van de provincie.

Spreker wijst erop dat de plannen gelijktijdig in de inspraak worden gebracht om dit voor de burgers makkelijker te maken. De inspraak op het Waterplan van de provincie kan tot gevolg hebben dat het dit plan op sommige punten wijzigt. Het Waterplan van de provincie zal echter niet op basis van grote inspraak op het nationale Waterplan gewijzigd worden.

Spreker benadrukt dat de zaken die tijdens de Strategische Visie besproken zijn weldegelijk opgenomen zijn. Aan de bewustwording wordt inderdaad niet erg veel tijd besteed in het voorliggende plan. Zowel het rijk als de provincie zijn druk bezig met de communicatie in het kader van het milieu en waterbewust zijn. Spreker ziet in de communicatie met burgers een duidelijke taak voor de gemeenten weggelegd.

Mevrouw Fokker vraagt of dit onderwerp ook meegenomen wordt in het overleg met de waterleidingbedrijven.

De heer Binnekamp antwoordt dat hiervoor regelmatig aandacht gevraagd wordt bij de waterleidingbedrijven. Ook deze bedrijven zullen in de communicatie naar de burgers betrokken worden.

Mevrouw Dik laat weten dat zij blij is dat dit onderwerp in het overleg met de gemeenten aan de orde komt. Dit betreft een taak voor vooral het rijk en de gemeenten. Het gaat hier volgens haar aan de ene kant om het watergebruik, en aan de andere kant om de risico's en de waterveiligheid. Dit zijn discussies die door de gemeenten op de agenda gezet moeten worden. Spreekster constateert dat in de zuidoosthoek van de provincie dit nog niet plaatsvindt. Zij zou het op prijs stellen als de provincie hier die stimulerende taak op zich zou nemen.

De heer Binnekamp antwoordt dat de provincie dit reeds doet.

Garantie veiligheid. Spreker geeft aan dat er nooit een garantie van 100% voor de veiligheid gegeven kan worden.

WRO-instrumentarium. Dit instrumentarium kan gebruikt worden als de provincie met het voorliggende Waterplan enige zaken zou willen regelen. De inzet van dit instrumentarium loopt echter via PS.

Omgang Deltacommissie. Spreker wijst erop dat dit gebeurt. In de ruimte voor de Lek wordt hier bijvoorbeeld rekening mee gehouden. In overleg van de hoogwaterbescherming is dit ook besproken. De zaken moeten op dit punt worden afgestemd.

Polder Rijnenburg. Er werkt een projectgroep samen met de gemeente, de provincie en het waterschap om te onderzoeken of de Polder Rijnenburg op termijn klimaatbestendig zal zijn. Er wordt gekeken naar de beste manier om deze polder in te richten en hier klimaatbestendig te bouwen. Dit heeft ook plaatsgevonden in de Zuidplaspolder.

Mevrouw Fokker constateert dat er veel werk bespaard kan worden als er in het kader van de pilot gekeken wordt naar de werkzaamheden in de Zuidplaspolder. Het waterschap geeft duidelijk aan dat zij de technische oplossingen hebben.

De heer Binnekamp antwoordt dat dit reeds is gedaan.

Langbroekerwetering. Spreker wijst erop dat er reeds jarenlang een project loopt in de Langbroekerwetering. De heer Krol is de portefeuillehouder van dit project.

De factsheets gaan alleen over het oppervlaktewater. Het klopt dat er geen factsheets zijn ten aanzien van het grondwater.

Flexibel peilbeheer. Dit onderwerp is eerder aan de orde geweest. Er loopt een project in Zegveld inzake flexibel peilbeheer. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden van het benutten van het flexibel peilbeheer bij het snel inspelen op klimaatveranderingen.

Weinig ambities. Spreker deelt deze mening niet. Het Deelplan KRW wordt gebruikt als basis voor het Stroomgebiedbeheerplan, de Rijndeltanota. Deze doelen moeten eind van het jaar naar Brussel gestuurd worden. Dit is de basis van de doelen die binnen de RBO's met alle partijen zijn afgesproken.

Mevrouw Beukema wijst erop dat dit een invulling per waterschap betreft. Hierop kunnen de waterschappen weldegelijk aangesproken worden.

De heer Binnekamp antwoordt dat de waterschappen worden aangesproken op de uitvoering van de plannen die in PS worden vastgesteld. Als de provincie hogere doelen wil stellen, dan moeten hiervan ook de consequenties aanvaard worden.

9. Statenbrief Deltacommissie (eerder geagendeerd op 3 november 2008 toen t.k.)

De heer Duquesnoy merkt op dat hij zich bij de essentie heeft afgevraagd hoe Nederland ingericht kan worden. De punten: wonen, werken, recreëren en investeren worden allemaal genoemd. Het viel spreker op dat vanuit de Deltacommissie het onderwater zetten van de Polder Mijdrecht niet wordt genoemd.

Mevrouw Beukema geeft aan dat in het opliggende stuk wordt gesproken de perspectiefvolle Deltadijken voor de Grebbedijk. Op pagina 48 staat echter dat de Deltadijken alleen effectief zijn als er geen zwakke schakels zijn in de dijkkring. Zij vindt een pilot van 5,5 kilometer link en zij waarschuwt hiervoor.

Er staat in het stuk niets over de activiteiten die verricht moeten worden door de provincie als het IJsselmeer wordt aangewezen als nieuw zoetwatervoorziening van West Nederland. Het transport van het water van het IJsselmeer naar West Nederland vereist ook enige maatregelen in de provincie Utrecht. Hier moet volgens spreekster onderzoek naar gedaan worden.

Uit de brief van IPO begrijpt zij dat de provincies kiezen voor een Infrastructuurfonds in plaats van een Deltafonds. Zij betreurt dit.

Mevrouw Fokker merkt op dat de gevolgen voor de provincie Utrecht zeer goed in kaart worden gebracht in het achterliggende stuk.

In aanbeveling 2, de nieuwbouw plannen, wordt aangegeven dat er een breder afwegingskader moet worden gemaakt dat regionaal en lokaal toegepast kan worden. Zij vraagt door wie en wanneer dit zal worden gedaan.

Mevrouw Dekkers laat weten dat het CDA zich afvraagt hoe het Deltaplan geïntegreerd kan worden in het Waterplan.

De heer Van de Lagemaat zou graag refereren aan de veiligheid bij aanbeveling 1. Hierin wordt aangegeven dat de dijkkringen met een factor 10 verbeterd moet worden. De SGP vindt ook in de communicatie naar de burgers de zelfredzaam erg belangrijk.

Bij aanbeveling 9 wordt aangegeven dat de mogelijkheid voor een permanent voorkeursrecht moet worden onderzocht. Spreker vraagt of op dit punt een landelijke wetswijziging wordt voorbereid. Dit is volgens hem niet mogelijk.

Mevrouw Dik geeft aan dat zij voorafgaand aan deze notitie reeds had vernomen dat het rapport van de Deltacommissie door de provincie was ontvangen, onder andere middels de memo over de uitvoering van de motie Compartimentering Gelderse Vallei. Het voorliggende stuk heeft de positieve gevoelens van spreekster bevestigd.

De heer Weijers bedankt voor de bijgevoegde notitie waarin de consequenties voor de provincie aangegeven worden. Het voorliggende stuk is een toetsingskader voor het Waterplan met betrekking tot de adviezen van de Deltacommissie.

De heer Balemans wijst erop dat het Deltaplan nog in de Tweede Kamer besproken moet worden.

De heer Binnekamp geeft aan dat de consequenties voor de provincie niet zo heel groot zijn. Spreker merkt op dat de oplossing voor het probleem met betrekking tot de zoetwatervoorziening wordt besproken in de gebiedscommissie Groene Hart. Er is ook een afspraak met het rijk over de manier waarop er prioriteit wordt gegeven aan de zoetwatervoorziening. Daarnaast neemt de provincie deel aan de studie met dijkkring 44, 45 en 14 tot en met 15.

Nieuwbouw plannen. De commissie Veerman wijst erop dat mensen voorzichtig moeten zijn met het bouwen in zwakke gebieden. Er komt een AVP, waarin duidelijke voorschriften zullen zijn aangegeven.

Er is inderdaad een sprake van een Infrastructuurfonds. Spreker weet echter niet of een landelijke wetswijziging wordt voorbereid in het kader van een permanent voorkeursrecht. Hij zal dit nagaan.

De heer Duquesnoy constateert dat de Deltacommissie een advies heeft uitgebracht. Dit moet de gevolgen van klimaatverandering tegengaan. Hij merkt op dat als het water in de toekomst zal stijgen de provincie Utrecht een zeer aantrekkelijke locatie wordt, omdat Noordwijk aan Zee dat op dit moment ook is. Spreker meent dat de Deltacommissie hier niet over gaat. Deze passage kan volgens spreker komen te vervallen.

TER KENNISNEMING

10. Statenbrief Voortgangsrapportage april t/m augustus 2008 N2000/TOP

De heer Kloppenborg laat weten dat de fractie van GroenLinks vragen over dit onderwerp zal stellen.

11. Nadere regels subsidieverlening Waterketen

De heer Weijers mist in dit stuk de verplichtingen voor de provincie met betrekking tot de termijnen.

12. NV-Utrecht reactie op Randstad 2040

De heer De Vries zal vragen stellen over dit onderwerp.

13. Overzicht beschikbare programma's/budgetten voor stimulering weidegang

Mevrouw Verkleij constateert dat in dit stuk wordt gesproken over een project 'Koe en Wei'. Spreekster laat weten dat de PvdD-fractie hierover verheugd is.

14. Motie bijdrage Nota Ruimte en voortgang project Nieuwe Hollandse Waterlinie en het Nota Ruimte traject

15. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter om 22.⁴⁵ uur de vergadering.